

Romló kilátások

A lakosság gazdasági helyzetértékelése és a kormánypárt támogatottsága

2022. június-szeptember

Az áprilisi értékekhez képest a kormánypárt támogatottsága mindkét bázison, a pártválasztók és az összes választókorún belül közel 10 százalékpontot csökkent. A "győzteshez húzás" (olyan választópolgárok is a kormánypártot támogatják, akik a választásokon ezt még nem tették) elmúlt. A fogyasztói várakozásokban júniustól szeptemberig romló tendenciát figyelhetünk meg, mely elsősorban az energia válságnak és a megszorításoknak tudható be. A 21 Kutatóközpont elemzése.

Bevezetés

A 21 Kutatóközpont [2021 márciusában elemzési sorozatot indított](#), amelyben a lakossági gazdasági várakozások és egyes fontos, az ország gazdasági, társadalmi helyzetét befolyásoló pénzügyi változások, illetve a mindenkor kormánypártok támogatottsága közötti összefüggéseit vizsgálja.

Májusban megjelent elemzésünkhöz képest a [GKI fogyasztói bizalmi index](#) - a háztartások pénzügyi, az ország gazdasági és munkanélküliségi helyzetének várt alakulását, a megtakarítási kilátásokat bemutató mérőszám, mely értéke -100 és +100 között mozoghat - több hónapban is közel 10 százalékpontot esett szeptemberig (-52,6). A kormánypárt támogattságának áprilisi és szeptemberi adatait vizsgálva kitűnik, hogy a választások utáni hirtelen megemelkedő népszerűség szeptemberre visszaesett. Azonban még így is magasnak számít a kormánypárt megítélése, a 2022-es választások előtti februári értékhez, tehát a háborút megelőző szintekhez közelít (teljes népességen belül: 38%, pártválasztók között: 49%).

Általánosan romló adatok

A koronavírus-járvány a nyári időszakban lekerült a napirendről és helyét az orosz-ukrán háború, az ezzel [összefüggő szankciók](#) és a [kimagasló infláció](#), különösen az élelmiszerár-emelkedés és az [energiaválság](#) témája vette át. Ahogy telt a nyár a hírek kiegészültek a [kata átalakításának](#) ígéretével is. A fogyasztói várakozások minden értéke, még a részletes adatoké is fokozatosan romlott szeptemberre. A saját pénzügyi helyzet megítélése (-41,4) a pandémia megjelenése idején mért csúcserősséghez képest romlott (-28). A gazdaság helyzetének megítélése, hasonlóan

a pandémia idején mért értékhez (-65), szintén borúlátó (-69). Az inflációs várakozás szintén (-70,5) felülmúlja a pandémia idején mért adatokat.

Az infláció tetejébe érkezett a nyár közepén bejelentett [energiaár-emelés](#), mely főként a családos, kertés házban élő, egy szolgáltatónak kitett otthonokat és a kisvállalkozó szolgáltatókat érinti majd, mely szintén rontotta a saját pénzügyi helyzet megítélését a fogyasztók között. A munkanélküliségi ráta [augusztusban maradt az áprilisi értéken](#) (3,6%) azonban megítélése a válaszadók között egyre negatívabb értéket kapott májusi elemzésünk óta. Ennek három oka lehet. Elsősorban az, hogy az idénymunkák az ősz beálltával véget érnek. Másodsorban az, hogy a KATA átalakításával egy alkalmazási forma megszűnik s ezzel nagy terhek kerülnek a munkáltatókra, akik ezt az alkalmazottakra terhelhetik. Harmadszor pedig az energiaárak növekedése és a rezsicsökkentés részleges eltörlése több éttermet és kisvállalkozást bezárással fenyegetnek.

Érdeemes korábbi választásokat követő időszakok értékeit is szemügyre vennünk a helyzet értékeléséhez. A bizalmi index korábbi adatait vizsgálva, a bizalmi index értéke 2006-ban az áprilisi választások után egészen a következő választásokig -40 alatti érték körül mozgott (legmagasabb értéke -24,4 volt). 2011 januárjától ismét esésnek indult, -25,8 értéktől a -56,6 értékig, 2012 januárjáig. Az infláció megítélése is az MSZP választási győzelme után -44,1-ről folyamatosan csökkent, majd 2006 novemberében elérte a csúcserékét (-76,1), ezután a következő választásokra ismét a 2006 áprilisában mért érték környékén mozgott. Ennek értelmésként azt láthatjuk, hogy bizalmi index részletes adatai (bizalmi index, infláció) hasonló értéken mozognak, mint a korábbi válságok idején (2006, 2011), azonban 2022-ben ezt a jelenséget nem követi extrém mértékű elpártolás az inkumbens mellől. Ha az inkumbens megszorítások utáni támogatottságának esését akarjuk megérteni, a 2006 áprilisi választások után nyertes MSZP helyzete példaértékű lehet. Ahogy a [Political Capital](#) [cikke alapján kiderül](#), a nyár folyamán a párt az Új Egyensúly Program bejelentése után még inkább veszített népszerűségéből és októberre a [Medián mérése szerint](#) 32 százalékon állt, míg a Fidesz 52 százalékon a biztos szavazók körében.

A jelenlegi helyzetet vizsgálva láthatjuk, hogy kormány a háború hatását központi elemmé emelte a megszorításokat kísérő kommunikációban. Ugyan erősen kérdéses, hogy mennyire hiszik el a választók, hogy az orosz-ukrán konfliktus állna a KATA átalakítása mögött, abban megerősíthette a lakosságot, hogy a kormányon kívül álló okok felelősek az energiaárak emelkedéséért, az inflációért és a forint gyengüléséért. Azonban a felelősség másra hárítását a válság időszakában, 2006-ban az MSZP is elvégezte, ám az azóta kiépült egyoldalú médiaszerkezet és az ellenzék gyengesége miatt így nem erodálódik olyan mértékben a Fidesz tábora, ahogy

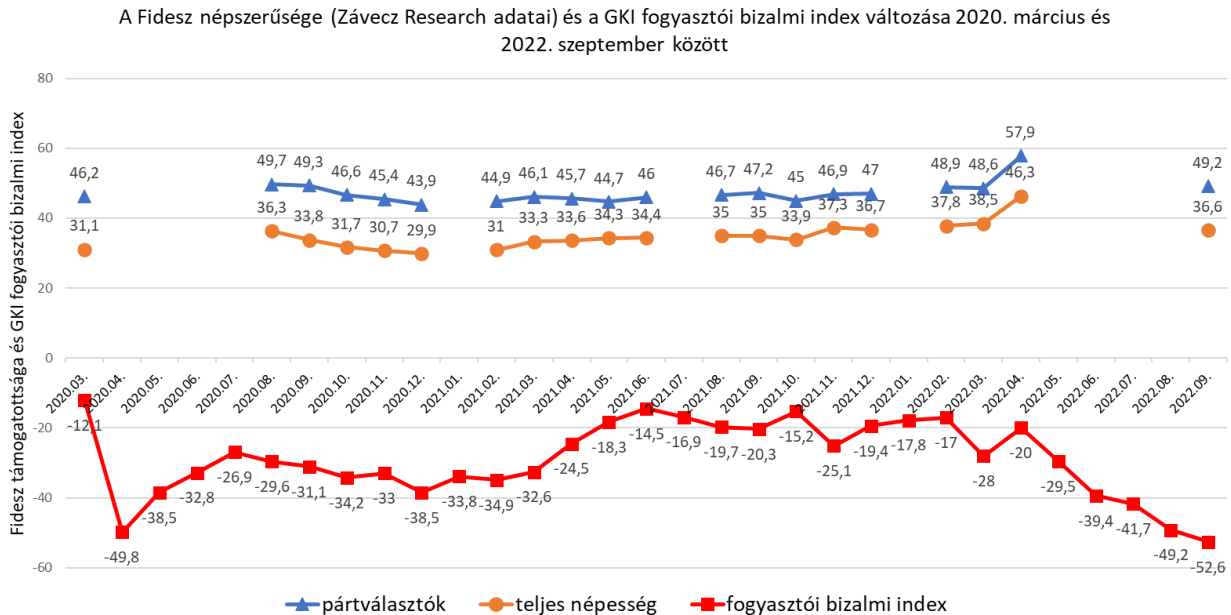
erodálódott 2006-ban az MSZP-é. E jelenség értelmezéséhez készítettük az alábbi táblázatot, ahol láthatjuk, hogy a fogyasztói bizalmi index visszaesése és az inkumbens visszaesése hogyan változik az inkumbens megválasztása után a válság hatására. A két érték különbsége sor adatai segítenek értelmezni a kezdő értékek változását. 2006-ban a legmagasabb a két érték különbsége, viszont abban az esetben a bizalmi index kiinduló értéke pozitívabb, az inkumbens támogatottsága pedig alacsonyabb volt. Azt tudjuk, hogy búnbak keresés mindhárom esetben volt, de ha a pártpreferencia adatok mögé nézünk és az ellenzék helyzetét is vizsgáljuk az inkumbensé mellett, akkor láthatjuk, hogy a fő oka annak, hogy a kormánypárt nem vesztett annyi szavazót, az a gyenge ellenzék léte lehet.

Táblázat 1. Mennyit veszített támogatottságából az inkumbens és hogyan alakult a lakosság gazdasági helyzetértékelése?

	2006	2010-2011	2022
fogyasztói bizalmi index visszaesése	-11,4-ről -51,1-re	-37-ről -53,3-ra	-20-ről -52,6-re
inkumbens visszaesése	39%-ról (Századvég-Tárki) 27%-ra (Medián)	52%-ról (Nézőpont) 44%-ra (Tárki)	46%-ról 37%-ra (Závecz)
a kettő különbsége	27,7	8,3	23,6

Adatok forrása: fogyasztói bizalmi index: GKI Gazdaságkutató Zrt., (2006.04.-2006.09., 2010.04.-2011.12., 2022.04.-2022.09.), inkumbens visszaesése: jelölve zárójelben az érték mellett (teljes népesség)

Kormány, a választók és a megszorítások

Adatok forrása: Závecz Research Piac- és Társadalomkutató Intézet, GKI Gazdaságkutató Zrt.

A legutóbb publikált Závecz Research által közzétett adatokon látszik, hogy a pártválasztók között 49 százalékon, az összes választókorú között pedig 37 százalékon áll a Fidesz. Ebből látható, hogy a győzteshez húzás hatása elmúlt, hiszen áprilisban, a választások után mért adatok alapján a pártválasztók között 58 százalékon, az összes választókorú között pedig 46 százalékon állt a kormánypárt. Azonban ez továbbra is magas érték, a pandémia megjelenése idején a kormány támogatottsága alacsonyabb volt mindkét vizsgált szegmensben.

Míg a kormány támogatottsága gyengült, egy hipotetikus ellenzéki listára szavazók az összes választókorúak csoportjában április óta 26-ról 28 százalékra, pártválasztók között pedig 32-ről 37 százalékra nőttek. A kormány támogattságának gyengülése összefüggésben állhat az egyre növekvő inflációs teherrel, különösen az élelmiszer és energiaár növekedéssel, azonban a Fidesz támogattságában beállt változás nem kedvez egyértelműen az ellenzéknek sem. Hiába tehát az a generációk óta nem tapasztalt gazdasági válság, ami Magyarországon éppen végigsöpör, életképes alternatíva hiányában a kormánypártok mindeddig csak korlátozott politikai árat fizettek ezért. Hogy mindez az előttünk álló hónapokra is érvényes lesz-e, nagyban

függ attól is, hogy [zöld ágra sikerül-e vergődni az Európai Unióval](#), és megnyílnak-e azok a pénzcseppek, amelyek tompíthatják a válság hatásait a jövőben.

Készítette: 21 Kutatóközpont

Készült: 2022.10.17. Budapest

Borítókép: Unsplash - Mathieu Stern